

Konzepte, Methoden, Untersuchungs- und Anwendungsbereiche der Textlinguistik. Textlinguistik im Wandel? Textlinguistik als Querschnittsdisziplin? Międzynarodowa konferencja naukowa zorganizowana przez Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Uniwersytet Jagielloński i Uniwersytet Rzeszowski. Ślubice, 26–28 września 2011

W dniach 26-28.09.2011 w Collegium Polonicum w Ślubicach – wspólnym budynku Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Europejskiego Uniwersytetu Viadrina we Frankfurcie nad Odrą – odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt.: „Konzepte, Methoden, Untersuchungs- und Anwendungsbereiche der Textlinguistik. Textlinguistik im Wandel? Textlinguistik als Querschnittsdisziplin?”. Językiem konferencji był język niemiecki.

Organizatorem konferencji był Zakład Języka Niemieckiego z Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (reprezentowany przez prof. Beatę Mikołajczyk) we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim (reprezentowanym przez prof. Zofię Berdychowską) i Uniwersytetem Rzeszowskim, którego reprezentantem była prof. Zofia Bilut-Homplewicz.

Tematyka konferencji została wyraźnie zarysowana już w jej tytule. Po ponad 40 latach istnienia tej językoznawczej dziedziny pojawiła się kolejna okazja wymiany doświadczeń, punktów widzenia i wyników badań. Padały pytania o współczesne metody i kierunki badawcze, zastosowanie wyników badań tekstologicznych oraz o powiązania lingwistyki tekstu z innymi dziedzinami. Zwrócono również uwagę na kwestie teoretyczne – mające znaczenie dla samej dziedziny – jak np. na zagadnienia dotyczące definicji tekstu, typologii tekstów, analizy dyskursu i wiele innych. W konferencji wzięli udział przedstawiciele ośrodków germanistycznych zajmujących się lingwistyką tekstu z Francji, Niemiec, Polski, Słowenii, Wielkiej Brytanii i Włoch. Znaleźli się wśród nich zarówno specjaliści o światowej renomie, jak i młodzi naukowcy.

Konferencję otworzyła prof. Beata Mikołajczyk, kierownik Zakładu Języka Niemieckiego (UAM). Po powitaniu zgromadzonych gości przystąpiono do prezentacji referatów. Jako pierwszy wystąpił prof. Bernd Spillner (Duisburg) z referatem pt. „Textlinguistik: pragmatisch, semiotisch, kulturell und kontrastiv?“, w którym autor zaprezentował przy pomocy dziesięciu tez obecną sytuację i perspektywy rozwoju lingwistyki tekstu. Zwrócił on uwagę m.in. na adekwatność tekstu jako jednostki badawczej, podejście pragmatyczno-komunikacyjne w tekstologii, wskazał na szerokie praktyczne zastosowanie koncepcji „rodzajów tekstów”, na kontrastywny i kulturowy aspekt badań nad tekstem, jak również na bimodalność (lub wręcz multimodalność) współczesnych tekstów. Prof. Ulla Fix (Lipsk) przedstawiła referat pt. „Text(sorten)linguistik als Querschnittsdisziplin – Thesen“. Autorka omówiła dotychczasowe dokonania lingwistyki tekstu i jej perspektywy. Padło również pytanie, czy tekstologia może być dziedziną interdyscyplinarną i kluczową dla innych dziedzin. Prof. Sambor Gucza (Warszawa) w swoim wystąpieniu „Textlinguistik als Querschnittsdisziplin? Zu Missverständnissen über Forschungsge-

genstände und -ziele der Textlinguistik”, przedstawił odpowiedź na pytanie o prymarne i sekundarne przedmioty i cele badawcze lingwistyki tekstu. Prof. Grucza podjął także próbę odpowiedzenia na pytanie, czy lingwistykę tekstu traktować można/ należy jako dziedzinę interdyscyplinarną. Prof. Henning Lobin (Gießen) opisał w 13 тезach wyzwania dziedziny będącej tematem konferencji („Herausforderungen für Textlinguistik: Multimodalität, Interaktivität, Automatisierung“), zwracając przy tym uwagę na rewizję koncepcji tekstu. Powodem takich rozważań jest pojawienie się tekstów w nowych mediach, jak np. internetowe wydania gazet i czasopism. Produkcja tekstów odbywa się także z udziałem maszyn (tzw. pisanie hybrydowe), co wpływa na sposób recepcji współczesnych tekstów. Oznacza to, że wszystko co generuje powstawanie nowych struktur tekstowych, nowych kanałów ich produkcji, dystrybucji i recepcji, powinno zostać uwzględnione we współczesnych badaniach tekstologicznych. Prof. Irmtraud Behr (Paryż) w referacie pt. „Verblöse Sätze in ausgewählten narrativen Texten (Büchner, Fontane, Döblin, neuere Literatur)” przedstawiła na bazie korpusu składającego się z tekstów literackich fenomen zdań bezczasownikowych na początku tekstu. Autorka, skupiając się na aspektach formalnych wspomnianych zdań, zaproponowała ich typologię oraz wskazała na ich funkcje. Tematem rozważań prof. Jürgena Schiewe (Greifswald) była krytyka języka w lingwistyce tekstu i dyskursu („Sprachkritik in Text- und Diskurslinguistik). Referent wymienił płaszczyzny krytyki języka, założył także, że jest ona zarazem krytyką dyskursu. Kolejny referat naukowy (pt. „Diskurse in Rechtskommunikation”) zaprezentował prof. Wolfgang Heinemann (Lipsk) zadając pytanie, czy w komunikacji prawniczej można mówić o dyskursach. W odpowiedzi prof. Heinemann zaprezentował dwa możliwe rozwiązania. Pierwszym z nich było stwierdzenie, że w komunikacji prawniczej nie występują dyskursy, drugim zaś, że wszystkie teksty prawnicze można rozumieć jako dyskursy. Prof. Stephan Habscheid (Siegen) skupił swoją uwagę na „krajobrazie semiotycznym” w miejscach publicznych. Autor wskazał na znaczącą rolę tekstów znajdujących się w miejscach ogólnodostępnych i na ich wpływ na dyskurs dotyczący bezpieczeństwa. Celem referatu pt. „Gefährliche Schauplätze: Texte im öffentlichen Raum und ihre Verankerung in Sicherheitsdiskursen” było wskazanie nowych obszarów zainteresowania dla współczesnej lingwistyki tekstu. Z kolei zagadnieniami kontrastywnej analizy tekstologicznej [„Probleme des Text(sorten)vergleichs“] zajął się prof. Heinz-Helmut Lüger (Landau). Referent zwrócił także uwagę na próbę zdefiniowania tekstu, rodzaju i wzorca tekstu czy też na podstawy i motywację porównań tekstów. Rozważania swoje autor przedstawił na przykładach analizy kontrastywnej niemieckich i francuskich tekstów prasowych. Prof. Stojan Bračić (Lublana) podkreślił w swoim referacie („Zum Stellenwert von Textgrammatik innerhalb der Textlinguistik“) rolę, jaką odgrywają przy konstytucji tekstu jego nadawca i odbiorca, jak również ich wspólna intencja oraz wiedza. Sposób recepcji tekstu przez odbiorcę jest także zależny od struktury powierzchniowej danej wypowiedzi. Wszelkie zależności transfrastyczne mają znaczny wpływ na zrozumienie intencji nadawcy. Prof. Gerd Antos (Halle) zaproponował spojrzenie na komunikację z perspektywy teorii relewancji. W swoim referacie („was mir besonders wich-

tig ist – Texte aus einer relevanztheoretischen Perspektive“) autor przytacza pojęcie relewancji oraz kryteria tekstualności i wskazuje na rolę tekstów jako nośników wiedzy i narzędzi w komunikacji.

Po przedstawieniu przez referentów ich tez nawiązywała się każdorazowo żywa i długa dyskusja, co też było zamysłem organizatorów. Na dyskusję przewidziano znacznie więcej czasu niż na prezentację referatów. W ostatnim dniu konferencji habilitanci i doktoranci mieli również możliwość przedyskutowania swoich projektów z doświadczonymi naukowcami.

Zamykając konferencję, profesor Beata Mikołajczyk i profesor Zofia Bilut-Homplewicz, podziękowały gościom za niezwykle ciekawe wystąpienia oraz owocne dyskusje i wyraziły jednocześnie nadzieję na kolejną edycję konferencji. Ukoronowanie pierwszej edycji stanowić będzie tom pokonferencyjny.

Miłosz Woźniak

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Kompetencje językowe podstawą sukcesu zawodowego i społecznego w Europie. Konferencja zorganizowana przez polską prezydencję w Radzie UE przy współpracy z Komisją Europejską, Warszawa 28-29 września 2011 r.

W Warszawskiej konferencji uczestniczyli nauczyciele i wykładowcy akademicki, eksperci z ośrodków badawczych, przedstawiciele instytucji europejskich, stowarzyszeń tłumaczy oraz Agencji Programu *Uczenie się przez całe życie*, a także studenci. Podczas konferencji dyskutowano na temat roli języków w przygotowaniu obywateli do funkcjonowania w wielojęzycznej i wielokulturowej Europie. Rozmowy toczyły się w ramach obrad plenarnych. Zorganizowano także pięć paneli tematycznych.

Ze słowem powitalnym wystąpili: Rektor Uniwersytetu Warszawskiego prof. dr hab. Katarzyna Chałasińska-Macukow oraz wiceprezydent m. st. Warszawy Włodzimierz Paszyński. Przemówienia otwierające wygłosili minister edukacji narodowej Katarzyna Hall oraz podsekretarz stanu z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. dr hab. Witold Jurek, a także przedstawiciel Rady Europy Sjur Bergan. Wszyscy mówcy wyrazili poparcie dla wielojęzycznej Europy, w której dwujęzyczność – zdolność do posługiwania się językiem ojczystym oraz językiem innego państwa europejskiego, językiem regionalnym lub językiem migrantów jest już faktem życia codziennego, sprzyjającym szerzeniu tolerancji oraz ekonomicznemu i kulturalnemu rozwojowi UE.

Wykłady inauguracyjne wygłosili przedstawiciele instytucji europejskich: przewodniczący European Language Council Wolfgang Mackiewicz i dyrektor generalny do spraw tłumaczeń pisemnych z Komisji Europejskiej Rytis Martikonis. Wystąpienie pierwszego z mówców wyróżniało się między innymi tym, iż oprócz